

Sp.

121. Tillaga til þingsályktunar

[104. mál]

um samræmt framhaldsskólanám á Norðurlandi vestra.

Flm.: Ragnar Arnalds.

Alþingi ályktar að fela ríkisstjórninni að heita sér fyrir samstarfi sveitarstjórna á Norðurlandi vestra um stofnun framhaldsskóla með fjölbrautasniði. Skólastarfið fari fram á nokkrum stöðum í fræðsluumdæminu og verði byggt upp sem ein heild með náinni samvinnu og verkaskiptingu milli skólastaða. Stefnt skal að því, að sem flestar námsbrautir framhaldsskólastigsins, sem annars staðar er að finna í menntaskólum, iðnskólum, vélskóla, tónlistarskólum eða öðrum sérskólum, verði stundaðar á a. m. k. einum þessara skólastaða.

Samræmt fjölbrautanám á Norðurlandi vestra með eðlilegri verkaskiptingu milli skólastaða miðist við eftirtalin meginsvið:

I. Á tveimur skólástöðum sé starfrækt bóknámsbraut, á öðrum til tveggja ára og á hinum til fjögurra ára, er samsvari menntun til stúdentsprófs, og skiptist í nokkrar námsbrautir, eftir því sem aðstæður leyfa, t. d. tungumáladeild, raungreina- og náttúrufræðideild.

II. Iðn- og tæknibraut skiptist milli skólastaða, eftir því sem hagkvæmast þykir, t. d. þannig að sjómennska, matvælatækni, vélstjóranám og annað það iðn- og tækninám, sem tengdast er siglfirsku atvinnulífi, hafi aðsetur þar, en flestir aðrir þættir iðnfræðslunnar verði á Sauðárkróki, eins og þegar hefur verið ákveðið.

III. Á einum skólastaðnum verði viðskipta- og verslunarbraut sem samsvari fjögurra ára námi, en á öðrum verði um að ræða tveggja ára nám.

IV. Á einum skólastaðnum verði uppeldisbraut, þriggja eða fjögurra ára nám, og á öðrum heilbrigðisbraut, fjögurra ára nám.

V. Á öllum skólástöðunum geti nemendur stundað bóknámsþætti námsbrauta í heimilisfræðum, hússtjórn og búfræði, en að öðru leyti fari námið fram í búnaðar- og hússtjórnarskólum að Hólum í Hjaltadal, Löngumýri og á Blönduósi. Skal við það miðað, að þessar námsbrautir verði ekki lengur sem einangraðar blindgötur í skólakerfinu, heldur verði séð til þess, að nemendur geti haldið námi áfram á framhaldsskólastiginu að þessum áfanga loknum.

VI. Námsbrautir á sviði lista skiptist milli skólastaðanna, eftir því sem aðstæður leyfa, og kemur þar einkum til greina tónmennt, myndlist og önnur handmennt.

Vegna fámennis og margbreytileika námsins verði skólastarfið skipulagt í áfangakerfi, sem sameini námshópa úr ýmsum námsbrautum án tillits til hefðbundinnar hekkjaskiptingar og geri framkvæmanlegt að fá sérmenntaða kennara til að fara milli skólanna og standa fyrir námskeiðum.

Skólaráð skal fara með stjórn fjölbrautaskólans á Norðurlandi vestra í samvinnu við skólástjóra og undir yfirstjórn menntamálaráðuneytisins. Skólaráð skal skipað eftir tilnefningu fræðsluráðsins á Norðurlandi vestra. Jafnframt skulu nemendur árlega tilnefna fulltrúa í skólaráð.

Ríkisstjórnin skal leggja fram frumvarp um fjölbrautaskóla á Norðurlandi vestra. Um greiðslu kostnaðar skal fylgt þeim ákvæðum, sem gilda um stofnun og rekstur menntaskóla, og greiðist kostnaðurinn úr ríkissjóði, eftir því sem fé er veitt til í fjárlögum.

Greinargerð.

Í tillögu þessari, sem flutt hefur verið þrisvar áður hér á Alþingi, í fyrsta sinn vorið 1975, felst veruleg breyting frá fyrra skipulagi á framhaldsskólafræðslu í anda þeirrar stefnu, sem kennd hefur verið við fjölbrautánám. For-dæmi er fengið með lögunum um fjölbrautaskóla, sem fyrst og fremst eru miðuð við stofnun tilraunaskóla í Reykjavík. Hins vegar hefur þessi nýja skipan skólamála ekki enn verið útfærð á landsmælikvarða.

Við Alþýðubandalagsmenn höfum í nokkur ár flutt hér á Alþingi tillögu til þingsályktunar um skólaskipan á framhaldsskólastigi, þar sem ríkisstjórninni er falið að undirbúa frumvarp, er leggi grundvöll að samræmdum framhaldsskóla. Á s.l. vori var flutt stjórnarfrumvarp um nýskipan framhaldsskólamenntunar í landinu. Er þar gert ráð fyrir stofnun fjölbrautaskóla víðs vegar um land, þ. á m. á Norðurlandi vestra, með nokkuð svipuðu sniði og lagt hefur verið til í þessari tillögu. Frumvarpið var ekki afgreitt og er nú til endurskoðunar. Frumvarpið er einnig aðeins vísir að rammalöggjöf, en beinar ákvarðanir um skólaskipan í hverju kjördæmi fylgja þar ekki með.

Ástæðan til þess, að ég flyt hér sérstaka tillögu um skólamál á Norðurlandi vestra, eru þessar:

Ég vil minna á, að enda þótt enn sé ekki unnt að stunda nám, er leiði til stúdentsprófs, á Norðurlandi vestra, er full ástæða til þess að svo verði í fram-

tíðinni. Ég vil vekja athygli skólayfirvalda og heimamanna á nauðsyn þess, að unnið sé að þessu markmiði á skipulegan hátt og með samvinnu allra sveitarfélaga í kjördæminu. Ég tel sérstaka þörf á slíkum vinnubrögðum þar sem Norðurland vestra á í hlut, því að í engu öðru kjördæmi landsins er uppbyggingarstarf fræðslumála á framhaldsskólastigi jafnskammt á veg komið. Ég tel, að skólastarf á framhaldsskólastigi eigi að færast heim í héruðin í miklu ríkara mæli en nú er, og fyrir Norðurland vestra, þar sem hvort eð er þarf að byrja svo að segja frá grunni, liggur beinast við, að ekki verði um að ræða menntaskólanám með hefðbundnu sniði, heldur verði nú stefnt að alhliða fjölbrautanámi, sem skipulagt verði á svæðinu öllu sem einni heild.

Ef til vill spyr einhver, hvort Norðurland vestra sé ekki of fámennt til að standa undir menntaskólanámi — hvað þá enn margbreytilegra námi fjölbrautaskólans. Því er til að svara, að aldursárgangar barna á Norðurlandi vestra eru svipaðir að stærð og á Vestfjörðum og Austurlandi, en í báðum þessum kjördæmum verða menntaskólar starfandi samkvæmt ákvörðun Alþingis. Með því hefur Alþingi viðurkennt í reynd, að sifelld samþjöppun framhaldsnáms á höfuðborgarsvæðinu sé óæskileg og í þess stað verði að byggja upp menntunaraðstöðu á framhaldsskólastigi í öllum kjördæmum landsins.

Óneitanlega fylgir því nokkur sparnaður að hafa skólana mjög fáa og að sama skapi stóra. En þar á móti kemur, að þá þarf að byggja þeim mun fleiri heimavistir, sem eru mjög dýrar bæði í stofnkostnaði og rekstri. Uppeldisfræðilegir og félagslegir ókostir þess að safna saman mestöllu framhaldsskólanámi á örfáa staði á landinu eru augljósir. Frá sjónarmiði byggðastefnu er einmitt mjög mikilvægt að reyna að halda unga fólkinu sem lengst í grennd við heimahéruð, því að reynslan sýnir, að því yngri sem unglingar neyðast til að hverfa að heiman til náms í öðrum landshlutum, þeim mun meiri eru líkurnar á því, að þeir aðlagist endanlega nýju umhverfi og slitni úr tengslum við heimabyggð sína.

Að sjálfsögðu eru ákveðin takmörk fyrir því, hve mikið má dreifa skólastarfinu. Skólastaðir mega ekki verða fleiri en svo, að unnt sé að byggja upp nægilega stórar skólaeiningar. Í tillögu þessari er gert ráð fyrir því, að miðstöðvar fjölbrautaskólans á Norðurlandi vestra verði á fleiri en einum stað. m. a. í þeim tilgangi að viðhalda tengslum nemenda við heimaslóðir eins lengi og unnt er, með því að gera sem flestum nemendum fært að sækja framhaldsskóla, gangandi eða akandi að heiman. Er hugsanlegt að aðalskólastaðir gætu orðið fjórir, en afmarkaðir þættir skólastarfsins færu jafnframt fram í nokkrum öðrum skólum. Helstu skólastaðir, sem einkum koma til greina, m. a. með hliðsjón af staðháttum, eru Siglufjörður, Sauðárkrókur, Blönduós og Reykir í Hrútafirði.

Með verkaskiptingu og góðri skipulagningu virðist fullkomlega raunhæft að skipta námi 500—600 nemenda væntanlegs fjölbrautaskóla á þrjá eða fjóra aðalskólastaði, en auk þess yrðu 50—60 við verklegt nám í bænda- eða hússtjórnarskólum. Í tillögunni er þó á það minnt, að því aðeins er þessi dreifing á marga skólastaði möguleg, að kennslan verði ekki bundin í viðjar hefðbundinnar bekkjaskiptingar, heldur verði námstilhögun eins sveigjanleg og kostur er og byggð á áfangakerfi og stuttum námskeiðum.